

Izvještaj predsjednika UO-a UNMK-a za 2024. godinu

Razmišljajući ovih dana kako da intoniram izvještaj za 2024. godinu, odlučio sam da u njega unesem tračak optimizma. Međutim, pomalo sam se iznenadio kad sam pročitao lanjski, i ustanovio da sam tu intonaciju još tada iskoristio. Optimizam sam prošle godine temeljio na stabilnoj financijskoj situaciji s kojom smo ušli u 2024., jer imali smo 15 000 eura na računu. Početkom godine krenuli smo s jednim dobrim jedno-i-po-godišnjim EU projektom na H-Alter-u za koji smo imali osigurana sredstva. Ohrabrujućim sam smatrao i to što Zero Waste program zaživljava, zahvaljujući Dragicinoj upornosti i snalažljivosti, kao i to što smo krenuli u vrlo uspješnu suradnju sa Sašom Šimpragom, koji u okviru UNMK-a provodi projekt „Grad u Gradskoj“, te nastavak suradnje s Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa. Uspješnim sam proglasio suradnju s Ad-hoc feminističkom antiratnom koalicijom čije su članice, Vesna Janković i Sanja Kovačević, ove godine nastupile manje kao prevoditeljice, a snažnije kao autorice novinarskih priloga. Optimizam na početku 2024. dodatno je podgrijavao i početak suradnje s 5-6 studentica i studenata, kroz projekt „Promoviranje Povelje Europske unije“.

Na kraju 2024., opći je dojam da takvo raspoloženje na početku godine nije bilo bez pokrića.

U 2025. ulazimo s 40 000 eura na računu. Otvorili smo jedno radno mjesto za novinara u kulturi. Dakle, tijekom većeg dijela 2024. godine udruga je imala 4 zaposlenih. Od toga je troje zaposlenih na puno radno vrijeme na H-Alter-u - urednik Toni Gabrić, projektna voditeljica Dijana Pribačić Jurić, novinarka Marina Kelava, te od listopada Alen Mikec novinar za kulturu dok je Dragica Mateković Rubić zaposlena veći dio godine na nepuno radno vrijeme na programu Zero Waste. Projekt „Promoviranje Povelje Europske unije o temeljnim pravima na H-Alter-u“ traje do kraja lipnja i kroz njega se nekoliko mlađih suradnika zaista uspješno promoviralo. Zero Waste program je itekako zaživio, o čemu detaljnije u nastavku ovog izvještaja. Suradnja sa Šimpragom se nastavlja, njegove tribine u središnjoj Gradskoj knjižnici su sjajne, s odličnim sudionicima - uglavnom urbanistima i urbanim sociolozima, dobrom posjećenošću i uglednim posjetiocima koji doprinose kvaliteti rasprava javljajući se za riječ iz publike. Kako Saša Šimpraga razrađuje vlastite ideje i razvija nove projekte, njegov angažman „prijeti“ da postane novi „program“ udruge, što bi bilo važno za prijavu na natječaj Nacionalne zaklade za dodjelu institucionalnih podrški.

Sudski postupci:

U ime obitelji; U 2023. zagrebački Županijski sud presudio je da je formulacija „strukturno nasilje“ u datom kontekstu utuživa, tojest da je autor priloga trebao u svojem članku objasniti što ona točno znači i na osnovu čega misli da je „referendum o braku“ to što je napisao da jest. Odredio nam je bio novčanu kaznu koja je, kada se zbroje sudski troškovi i zatezne kamate, iznosila 4500 eura, koliko smo i platili UiO. Naš odvjetnik Emil Havkić na ovu se presudu žalio Vrhovnom sudu, a na samom kraju 2024. VS je presudio u korist UiO, s dosta neobičnom argumentacijom. Havkić je potom sastavio tužbu Ustavnom sudu (datiranu s 1. 1. 2025.), smatrajući da su nam Županijski i Vrhovni sud u dosadašnjem postupku uskratili „slobodu mišljenja i izražavanja misli“, posebno „slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa“ (ustavne odredbe i odredba čl. 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda) te „slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa“ (Zakon o medijima).

Gordana Buljan Flander; postupak je mirovao u ovoj godini ročište je zakazano za ožujak 2025.

Prihodi iz javnih izvora u 2024. bili su:

NACIONALNA ZAKLADA - Institucionalna potpora - 26.080,00 EUR
FOND za poticanje pluralizma - Vladavina prava i O civilnom društvu - 12.271,68+10.302,15 = 22.573,83 EUR
EUROPSKA UNIJA (Impact4values) - Promoviranje Povelje EU na H-Alter-u - 54.591,4 EUR (1.1.2024. - 30.6.2025.)
GRAD ZAGREB - Kultura na H-Alteru - 3.000,00 EUR
GRAD ZAGREB - Grad u Gradskoj 24/25 - 8.000,00 EUR (1.10.2024.- 28.2.2025.)
GRAD ZAGREB - VIŠEGODIŠNJA INSTITUCIONALNA ZA KULTURU - 7.350,00 EUR
GRAD ZAGREB - Budi svjestan i djeluj - 5 233,70 EUR
GRAD ZAGREB - Nulta stopa otpada u Zagrebu - 4 585,65 EUR

STANJE IZVANA

Stanje na nacionalnoj razini već godinama je isto, pa ćemo ponoviti: I dalje je na djelu nenapisana i neusvojena „javna medijska politika“ koja je usmjerena prema otežavanju rada novinarstva i nezavisnih medija.

Također je i dalje na djelu i nenapisana i neusvojena politika održavanja javnih institucija zaduženih za razvoj civilnog društva pod političkom kontrolom. Dodatno, i CD i neprofitni mediji djeluju pod apsurdnim administrativnim pritiscima, ako svoje projekte izvode sredstvima Evropske unije.

Najgore od svega jest što je javnost uglavnom oguglala na takvo stanje, ljudi su se privikli poput žaba u hladnoj vodi i nitko se više ozbiljno ne buni. Na djelu je apatija.

Nakon tri godine *možemo!*vskeg upravljanja Zagrebom postala je očita njihova volja da u nezavisnu kulturu, civilno društvo i neprofitne medije ulažu nešto značajnija javna sredstva i da ih usmjeravaju prema prepoznatljivom kriteriju, što jest određeni pomak. S druge strane, gradska vlast nije donijela nikakav strateški dokument koji bi se odnosio na civilno društvo ili medije; krajem 2023. donijela je Program razvoja kulture 2024. – 2027. no u njemu se civilno društvo spominje samo ovlaš (u smislu „civilnog sektora u kulturi“), a mediji u smislu novinarstva ne spominju se nikako. Tim veće je za mene bilo iznenađenje kada smo od Grada dobili institucionalnu podršku namijenjenu udrugama u kulturi.

S treće strane, po pitanju transparentnosti gradski se natječaji nisu puno promijenili u odnosu na Bandićeva vremena. Dojam je da to nikome ni ne smeta, dok nekakvi novci kapaju s te strane.

STANJE IZNUTRA

Stanje je živahnije no proteklih godina, zahvaljujući dobrom projektu „Promoviranje EU povelje“ i suradnji s većom grupom mlađih novinara i novinarki koji je primarno taj projekt omogućio, Dragicinom angažmanu na Zero Wasteu, Šimpraginim tribinama.

Krajem 2024. godine pokrenuli smo novu kampanju prikupljanja donacija od čitalaca (<https://h-alter.org/podrzite-nas/>). Očekujemo da ćemo je dodatno razviti tokom 2025.

Ovu godinu moramo nekako prebroditi bez institucionalne potpore (jer smo je imali posljednje tri godine, a Zakladine propozicije zahtijevaju godinu pauze), ali se moramo što bolje pripremiti za natječaj koji obično bude raspisan u vrijeme godišnjih odmora.

Programi Demokracija na razini mjesne samouprave; Pravo novinara na pristup informacijama; i Utjecaj na javne medijske politike uglavnom su i dalje u stanju hibernacije. Izgleda da će im se, barem na neko vrijeme, pridružiti i Lutka od soli.

S druge strane, pokrenuli smo razgovore da se projekti koje provodi Saša Šimpraga obuhvate pod egidu jednoga zajedničkog

„programa“ - prvenstveno za potrebe prijave za Institucionalnu potporu.

Rad UO-a

UO je u 2024. godini održao ukupno 13 sjednica, dakle sjedničili smo preko 50% više nego u 2023 (kada smo ih održali 8).

Kao značajnije odluke Uo-a naveo bih:

- Odluke o prijavama na natječaje;
- Odluka o primanju u redovno članstvo Alena i Dore;
- Otvaranje radnog mjesta za novinar/ku na određeno (zaposlen Alen);
- Odluka o prelasku redakcijskog interneta i telefona na Iskon, zbog znatno povoljnijih uvjeta;
- Ulaganje u tehničke dorade portala;
- Odluka da napravimo stranicu o H-Alteru na Wikipediji;

Članstvo

U 2024. godini broj redovnih članova i članica nam se povećao sa 7 na 8. Novi članovi su Dora Tomljanović i Alen Mikec, a UO iz udruge je iščlanjen Fran Radonić Mayr, zbog neaktivnosti.

PROGRAMI UDRUGE:

H-Alter

Glavninu sredstava za rad portala osigurali smo ravnomjerno iz nekoliko izvora: Evropska unija (projekt Promoviranje Povelje EU); Grad Zagreb (Kultura na H-Alteru i Institucionalna podrška); Nacionalna zaklada; Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti.

Krajem godine objavljeni su i rezultati Grada Zagreba za dodjelu potpora male vrijednosti, na kojem je H-Alter dobio najveći broj bodova i pripala mu je najveća podrška - 8000 eura. Podsjetio bih da je H-Alteru pripala najveća podrška i na prethodnom natječaju Grada Zagreba, ali smo se zahvalili donatoru na dobroj volji i odbili potpisati ugovor, jer je bilo određeno da navedeni iznos potrošimo do kraja 2023. Od Grada smo tada zahtijevali produljenje roka za provođenje „projekta“ do kraja lipnja, što je bilo odbačeno bez previše razgovora. Ove godine, Grad je samoinicijativno propisao upravo to što lani nije dozvolio - produljenje roka provođenja do kraja lipnja.

To je svakako korak naprijed, međutim nije jasno zašto Grad hoće da 15 portala kojima je raspodijeljeno 80 000 eura pola godine mahnito proizvode sadržaje „od interesa za Grad“, a drugih pola godine nastupa zatišje. (Teoretski, Grad financira i sadržaje objavljene u tekućoj godini prije objave rezultata natječaja, ali to je, kako sam elaborirao u lanjskom izvještaju, na vrbi svirala.)

Osvježenje u odnosu na prethodnu godinu sastoji se u većem broju „živog“ sadržaja, pravih novinarskih tema, pa čak i ponekih s istraživačkim elementima. Pritom bih istaknuo doprinos grupe mladih suradnika koji su uglavnom prošli/e našu „obuku“ na projektu Promoviranje EU povelje o ljudskim pravima i koji sada daju ton portalu: Alen Mikec, Dora Tomljanović, Jan Vržina, Julija Savić. Nekolicina iz te grupe koja je 2023. i početkom 2024. surađivala, u međuvremenu je otpala (Rukavina, Mlakar, Dulibić i nekoliko kolegica i kolega iz susjednih SBHCG-govorećih zemalja). Valja istaknuti i činjenicu da imamo dvije profesionalne fotografkinje koje, nažalost, za nas rade pro bono (Iva Trogranić i Zoe Šarlija) kao i hvale vrijedan foto-angažman Tonke Jurić.

Ta nova živost na portalu za posljedicu ima osjetni porast interesa ljudi (novinara, književnika, intelektualaca raznih struka) za objavljivanje na portalu, što je pogotovo došlo do izražaja u drugom dijelu godine.

2024. je druga godina zaredom u kojoj bilježimo nekakav „oporavak“, tj. lagani povratak čitalačke publike H-Alteru.

Ponovio bih i u ovom izvještaju uvijek istu ocjenu: dok ne osiguramo značajna sredstva za kontinuirani rad portala, teško da ćemo značajnije podići njegovu čitanost i javni utjecaj. Ovakvi pokazatelji rezultat su javne medijske politike koja je se počela usmjeravati na kočenje utjecaja i jačanja pojedinačnih neprofitnih medija (u korist razvoja i jačanja „neprofitne medijske scene“) upravo 2013/14. godine, kada je H-Alter imao vrhunac čitanosti; nakon 2015. godine usmjerena je na njihovo potuno marginaliziranje i gušenje.

Program Zero Waste

Zero Waste program trenutno provodi dva projekta, oba započeta u 2024. god. Bave se različitim problematičnim frakcijama ali svi s istim ciljem- očuvanje okoliša kroz promoviranje zero waste modela upravljanja otpadom.

Projekt „Budi svjestan i djeluj“ započeo je s provedbom 1.10.2024. g i završava 31.5.2025. g. Projekt, unutar općeg cilja, ima cilj povećati osviještenost o utjecaju tekstilne industrije i promovirati smanjenje tekstilnog otpada, popravak, prenamjenu i razmjenu proizvoda. Također, potiče građanski angažman i promjene u ponašanju prema održivim tekstilnim proizvodima te održivom gospodarenju tekstilnim otpadom. Navedeno planira postići kroz specifične ciljeve i to: a) Povećanje informiranosti srednjoškolaca o utjecaju tekstilne industrije i hijerarhiji gospodarenja otpadom (smanjenje, prenamjena, reciklaža), b) Edukaciju o smanjenju otpada, promicanje kružne ekonomije i poticanje pravilnog odlaganja tekstilnog otpada i c) Razvijanje kritičkog razmišljanja o životnom ciklusu tekstila.

Kroz provedbu projekta francuska udruga Green Donut, dizajner igre Tekstil RASPETLJAN!, educirala je i licencirala voditeljicu projekta za edukaciju i licenciranje novih voditelja igre koja educira sudionike o cijelom životnom ciklusu tekstila te socijalnom i ekološkom utjecaju tekstilne industrije. Igru smo odigrali u Prehrambeno tehnološkoj školi iz Zagreba. Igru je do sada igralo 18/40 učenika srednjoškolskog obrazovanja u RH unutar 3/6 odigranih igara.

Projekt „Nulta stopa otpada u Zagrebu“ započeo je s provedbom 1.10.2024.god i završava 28.2.2025. g. Opći cilj projekta je povećati razinu osviještenosti o dobrim praksama smanjenja nastanka otpada, recikliranja, popravka, prenamjene i razmjene predmeta te pružanje savjeta kako bi se ta praksa provodila u što većoj mjeri te kako bi se potaknuo građanski angažman i promjene u ponašanju vezane za izbor održivih proizvoda i postupanja s otpadom s povoljnijim utjecajem za okoliš dok su specifični ciljevi a) povećati razinu informiranosti djece nižih razreda osnovnoškolskog uzrasta o zero waste principima i pravilnom odvajanju otpada, b) educirati djecu u nižim razredima osnovne škole o konkretnim praksama smanjenja nastanka otpada, kružnoj ekonomiji te ih potaknuti na razdvajanje, recikliranje, razmjenu, popravak i sl., c) educirati djecu nižih razreda osnovnoškolskog obrazovanja o kompostiranju, d) potaknuti promišljanje i propitkivanje o otpadu u svim segmentima života te razvijanje motivacije za usvajanje „zero waste“ praksi.

U prvom dijelu projekta izrađena je edukativna igra „Zero Waste START“, koja se koristi kao alat za interaktivno učenje.

Igra je koncipirana kao mentalna mapa, izrađena je na recikliranom tekstilu veličine 180x200 cm i predstavlja ključne kategorije „zero waste“ pravila (5R) i vrste otpada koje trebamo pravilno odvojiti.

Na samom projektu partner nam je OŠ Žuti brijeg te smo kroz provedbu projekta održali 3/4 interaktivnih, edukativnih i praktičnih radionica „Zero Waste START“ upravo u toj školi.

Na radionicama, u prvom dijelu igrali smo Zero Waste START igru dok smo u drugom dijelu radionice izrađivali pokusa kompostiranja kako bi sudionike potaknuli na promišljanje o otpadu od hrane, prirodnim procesima i važnosti pravilnog zbrinjavanja biootpada. (dmr)

Lutka od soli - prevencija nasilja među djecom

Grad Zagreb nam je lani, nakon niza godina, odbio financirati radionice koje smo održavali po školama. Jednostavno, natječajna komisija je ocijenila da ga ne treba financirati. Naravno, bez javno dostupnog obrazloženja.

SURADNJA U MREŽAMA I SAVEZIMA UDRUGA

- Suradnja s Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa uglavnom je povremena zbog usmjerenosti naših kapaciteta na vlastite projekte i administrativnih poteškoća s uplatama honorara iz inozemstva.
- Udruga je uključena u mrežu organizacija koje promoviraju zero waste pristup politici proizvodnje i zbrinjavanja otpada.
- Krajem godine kontaktirao nas je kolega s češkog portala Deník Referendum, koji pokušava uspostaviti međunarodnu medijsku mrežu za praćenje problematike klimatskih promjena (projekt CEE Climate Journalism). Marina i Alen su početkom 2025. otišli na sastanak svih pozvanih medija u Brno. Na sastanku bi se trebali međusobno upoznati i dogovoriti elemente zajedničkog „projekta“.

U Zagrebu, 8. 1. 2025.

Toni Gabrić, predsjednik UO-a